

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

OPERA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1933/34

HALKA

Premijera 8. oktobra 1933

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: M. BRAVNIČAR

Dežnike - nogavice

KUPITE

najugodnejše
v trgovinah tovarne

VIDMAR

LJUBLJANA: Pred Škofijo 19
Prešernova ul. 20

BEOGRAD: Kralja Milana 13

ZAGREB: Jurišičeva ul. 8

Lastni izdelki!

Ogroma izbira!

Tovarniške cene!

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

zhaja za vsako premijero

Premijera 8. oktobra 1933

Stanislav Moniuszko: „Halka“

V zgodovini umetnosti imajo Poljaki znatno število blestečih imen svetovnega formata, ki reprezentirajo vsemu kulturnemu svetu duhovni zaklad svojega naroda. Glasba prihaja od vseh umetnostnih panog najpozneje do razcveta. Poljaki pa so tudi v svetu melodij in ritma prišli razmeroma zgodaj iz poveljev in ustvarili svoj glasbeni jezik, ki je abeceda in brevir še tudi sodobnim poljskim glasbenim tvorcem. Približno dvajset let pred rojstvom največjega poljskega glasbenega genija Friderika Chopina, je bila v Narodnem gledališču v Varšavi uprizorjena prva poljska opera „Krakoviaki in Gorali“. Ustvaril pa je ni Poljak, temveč emigrant prijateljskega naroda: Čeh Jan Stefani. (Podobno kakor pri nas Foerster „Gorenjskega slavčka“.) Prve poljske opere so zložili Slovak Matej Kamienski in nekoliko pozneje Čeha Anton Weinert in že omenjeni Jan Stefani. Poljaki so imeli pred Rusi in Čehi svojo domačo opero; tudi nacionalni element je prodril v njih glasbo prej kakor pri drugih slovanskih narodih. Par letnic prvih uprizoritev nacionalnih slovanskih oper bodo za primerjavo prav zanimive:

- 1794. Jan Stefani: „Krakoviaki in Gorali“ (Varšava);
- 1836. Mihael Glinka: „Življenje za carja“ (Peterburg);
- 1845. Vatroslav Lisinski: „Ljubav i zloba“ (Zagreb)
- 1858. Stanislav Moniuszko: „Halka“ (Varšava);
- 1866. Bedřih Smetana: „Prodana nevesta“ (Praga);
- 1872. Anton Foerster: „Gorenjski slavček“ (Ljubljana)
- 1876. Ivan pl. Zajc: „Nikola Šubić Zrinjski“ (Zagreb);
- 1892. Benjamin Ipavic: „Teharski plemiči“ (Ljubljana).

Zgodovina slovanske opere izkazuje mnogo podobnih črt v njenem nastanku in razvoju: vsak probujajoči slovanski narod se je trudil, da izrazi svojo individualnost na opernem odru.

*

Poljsko narodno opero je dvignil predvsem Stanislav Moniuszko, ki je ustvaril s „Halko“ svojemu narodu isto, kar Smetana

Čehom s „Prodano nevesto“. Moniuszko in Smetana sta bila sočasnika. V dobi, ko sta živela in ustvarjala je v operni glasbi močno vladal Wagnerjev vpliv. Moniuszko je manjša osebnost kakor Smetana, vendar je bil njegov češki tovariš bolj dovteten za Wagnerjeve ideje kakor on sam*. Smetana je prav kakor Wagner dajal prednost junaškim vsebinam, Moniuszko pa rajši liričnim, romantičnim in ljudskim. Nobena od trinajstih njegovih oper ni junaška. Glavne osebe teh so poljski plemiči, kmetje in mali dobri ljudje. Moniuszko je utrdil v glasbi poljski narodni slog s tem, da je vzel narodne pesmi in plese ter jih oblikoval v svojih operah, kakor par let pozneje Smetana v svojih operah, čeških plesih in simfoničnih pesnitvah. Razlika pa je vendarle med tema dvema v tem, da je Moniuszko narodne pesmi in plese večinoma citiral, Smetana pa je idealiziral ritem narodnih plesov, kakor pred Moniuszkom Chopin na klavirju. (Glavni motiv Halke in pesem Jonteka v „Halki“ so izvirne poljske narodne pesmi.)

Poljaki imajo bogat in značilen zaklad svojih narodnih pesmi in plesov. Chopin je napisal veliko število polonez in mazurk, Moniuszko pa je v „Halko“ in druge svoje opere vzel iz poljskega narodnega zaklada še krakoviak (to je ples dvodelnega sinkopiziranega ritma), mazur (hitrejši temperamentnejši in bolj moški sorodnik mazurke), Goralski ples (začetek III. dejanja) in dr. Če pregledamo „Halko“ po njeni oblikovni fakturi, ugotovimo, da je pisana po starem italijanskem načinu na arije, kavatine, duete, sekstete, zборе in samostojne plese. Prvo dejanje „Halke“ začenja n. pr. s polonezo, ki je bila ples poljskih plemičev, zaključí pa se z divjim mazurom, ki ga še danes pleše ljudstvo. Poleg narodnih plesov so v tej operi arije, ki jih je poljski narod vzljubil in obdržal v svežosti do današnjih dni. Da prihaja „Halka“ po tolikih letih spet na naš operni oder je upravičeno že zato, ker spada po svoji vrednosti in kulturnem zgodovinskem pomenu v repertoar vsakega slovanskega gledališča. Moniuszko pa ostane v poljski dramatski glasbi mejnik v razvoju opere in njen prvi večji tvorec, ki je ustvaril poleg Chopina narodni slog in izravnal pot vsem poznejšim poljskim skladateljem.

*

Stanislav Moniuszko je bil rojen l. 1820 v Ubilu na Litvanskem. Od l. 1858. je bil operni kapelnik, pozneje profesor na konservatoriju v Varšavi. Napisal je trinajst nacionalnih oper izmed katerih so poleg „Halke“ doživele večji uspeh še „Grad strahov“, „Grofica“

* Poljaki, pa tudi Rusi so bili v tistem času podvrženi bolj italijanskemu vplivu

in „Paria“. Poleg oper ima tudi 400 pesmi, klavirske, po Chopinu vplivane skladbe, maše, kantate, instrumentalno fantazijo „Zimska pravljica“ in glasbo k „Hamletu“. Umrli je l. 1872.

Vsebina poljske narodne opere „Halka“

I. dejanje: Na posestvu gospoda Stolnika praznujejo zaroko Stolnikove hčerke Zofje z mladim plemičem Janušom. Pravkar je Dziemba razvrstil zbrane goste, ki razigrano zapojejo zdravico mladi dvojici, ki se z očetom vrača z vrtnega sprehoda. Po zvokih slavne poloneze doni mogočna pesem in uvaja poslušalca v mogočno in slavnostno razpoloženje. Razvneti in razgibani se gostje odstranijo v stranske dvorane k uživanju in plesu, mlada dvojica pa prosi starega očeta, da blagoslovi novi zakon. V idilični prizor pa se oglasi z vrta pesem „Halke“, preprostega dekleta z ljudstva, ki je prišlo iskat očeta svojega otroka — Januša. Ves zmeden se Januš izvija vprašanjem Stolnika in Zofje in ju v skrbeh odpravi, da odideta k ostali družbi. Ves razrvan obuja Januš spomine na Halko in razdvojen ne ve, kaj bi počel, ko vstopi Halka in s svojim hrepenenjem in tavajočim iskanjem gane Januša tako, da ji znova zatrdi svojo ljubezen in da se dogovori z njo za sestanek in pobeg iz tega življenja „v novo srečo in raj“. Posreči se mu na ta način, da jo odpravi čimprej iz hiše in da se vrne sam med razgrete prijatelje, ki ga že željno pričakujejo in hrupno pozdravijo njegov prihod. Ves radosten in zanešen od opojene družbe povzame Stolnik besedo in se z napitnico zahvali gostom za njihove častitke. Vsa družba se razbrzda v mazur in s krepkim plesom se zaključi prvo dejanje.

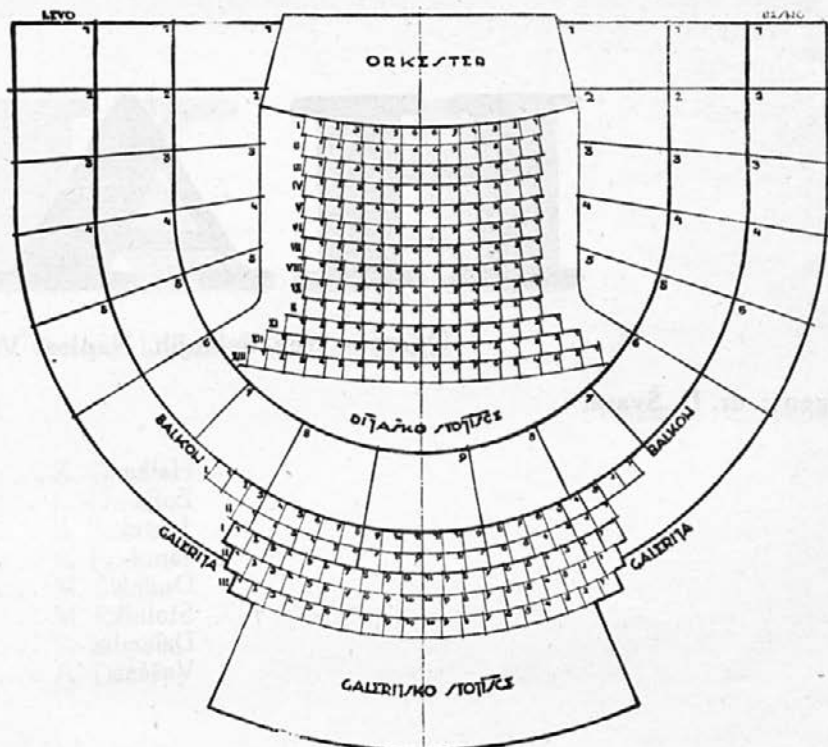
II. dejanje: Na vrtu pred Stolnikovim gradom čaka Halka in toži v noč svoje gorje. Komaj že čaka, da se „njen sokol“ Januš vrne spet k njej, v njeno naročje. Tedaj pa pride Jontek, mlad kmečki fant, ki ima Halko rad in ki je šel, hude stvari sluteč, za njo in jo naposled tu pred gradom našel. Na vso moč se trudi, da bi odprl nevednemu dekletu oči in da je Januš zloben zapeljivec, ki se zdaj ženi in zabava z drugo, njo pa je le zlorabil in zavrgel. Ko udarijo zdaj tudi z grada hrupni glasovi pijanih veseljakov, Halka ne more vzdržati več in plane v hipnem zanosu proti grajskim vratom, zahtevajoč, da jih odpro, da je med njimi oče njenega otroka. Na njeno vpitje se res pojavi Januš z gosti, vendar je gluha za Halkine očitke in Jontkove prošnje ter napodi oba kot psa nazaj v goré med služinčad.

III. dejanje: Na vasi med Gorali. Vaščani prihajajo iz cerkve in si preganjajo nedeljski odmor s prepevanjem, s pogovarjanjem in plesom. V tem pa privede Jontek ubogo Halko, ki je med tem od žalosti zblaznela. Vsi so prepadeni in radovedno vprašujejo Jontka, kaj se je z njo zgodilo. Srdito jim pove Jontek vso zgodbo, ko jih prekine glas pastirja, ki jim naznanja, da se bliža — gospoda. Užaljeni se kmetje odstranijo od cerkve in puste Jontka samega, ki da zdaj duška svoji bolečini.

Med tem pa se je Halka odtrgala iz kroga sovaščanov in prihitela sem nazaj pred cerkev. Rojaki in Jontek jo hočejo odpraviti, toda že nastopi Dziemba, ki pozove vse vaščane, da dostojno sprejmejo gospoda Stolnika in oba mlada zaročenca Januša in Zofjo, ki v tem trenutku tudi vstopita. Na njihova vprašanja odgovarjajo kmetje čemerno in prisiljeno, šele na Dziembov ponovni poziv odzdravljajo glasneje. Vsi pa opazijo tudi blazno Halko in ker se hoče Januš na vsak način izogniti pravemu odkritju, priganja vse nemirno v cerkev, da se poroka čimprej izvrši. Ko odhajajo na Dziembovo povelje tudi vaščani v cerkev, da prisostvujejo poroki, se Jontek ne more več premagovati in razkrije Halki še enkrat vso resnico. Za hip se Halka spet zave, toda le, da v spoznanju svojega obupnega stanja zapade še v temnejšo blaznost. V hipnem napadu hoče zažgati že cerkev, toda orgle in petje iz cerkve jo ustavijo v njenem strašnem naklepu, spet se za malo časa osvesti, poslavlja se od svojega dragega Januša, želeč mu srečo z drugo, sama pa se umakne in skoči v bližnji tolmun. Ko prihiti Jontek iz cerkve, mu prestrašeni prijatelji naznanijo lahko samo še vest, da je Halka utonila.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

Kaj je lepota, katera osvaja, očara smrtnika od najnižjih delavskih vrst, do mogočnih kron, prestolov?

Lepota je najkрасnejša cvetlica, s katero more mati priroda obdariti ženo, katere sveta dolžnost je, vzgajati in negovati to cvetlico.

Kako se neguje, vzgaja ta divna cvetlica? Ne mogoče: z različnimi pudri, suhimi, nastnimi šminčkami: nasprotno, tisto je pokončavanje prave lepote. Lepota rabi pravih

sočnih, vegetalnih tvarin katere delujejo, hra vijo, ne pa sušijo. Za zvečer uporabljajte **Uran kremo** mastno, zjutraj izperite z mlačno vodo ter z **Uran Zoraida milom**, nakar takoj namažite z **Uran Zoraida kremo** dnevno, nato z **Uranovim Zoraida pudrom**, ki je lahek, nedolžen, kakor prašek cvetlice. Ne samo, da lice po masaži z **Uran kremo** nočno, **Zoraido kremo** dnevno ter **Zoraida**

pudrom, postane divno, cvetoče, mladostno, iz kateraga diši kipeče zdravje, ampak ta edinstveni preparat naredi kožo laržunasto, mehko, marmornato gladko.

Uran krema nočna, Uran Zoraida krema dnevna, ter Uran Zoraida milo so edina nedosegljiva polepšala moderne žene, valed tega bi morali **Uran krema nočna, Uran Zoraida krema dnevna, Uran Zoraida puder in Uran Zoraida milo**, krasiti njeno psiho.

Parfumerija Uran, Ljubljana

HALKA

Opera v treh dejanjih. Napisal Vlad. Wolski. Prevedel S. Osterc. Uglasbil St. Moniuszko.

Dirigent: dr. D. Švara.

Koreograf P. Golovin.

Režiser: C. Debevec

Halka	Z. Gjungenac
Zofja	I. Ribičeva
Jontek	S. Banovec
Januš	R. Primožič
Dudak	M. Škabar
Stolnik	M. Rus
Dziemba	S. Magolič
Vaščan	A. Drmota

Plemič Kmetje.

Prvo dej.: Na Stolnikovem gradu. Drugo dej.: Pred Stolnikovim gradom. Tretje dej.: Na vasi pri Goralih.

Dekoracije po načrtih V. Uljaniščeva izdelala gledališka slikarna pod vodstvom šefa V. Skružnega.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začete ob 20.

Konec po 22.

Parter: Sedeži I. vrste	Din	42—
" II. - III. vrste	"	37—
" IV. - VI.	"	33—
" VII. - IX.	"	28—
" X.	"	26—
" XI.	"	26—
Lože Lože v parterju	"	140—
" l. reda 1-5	"	140—
" 6-9	"	160—

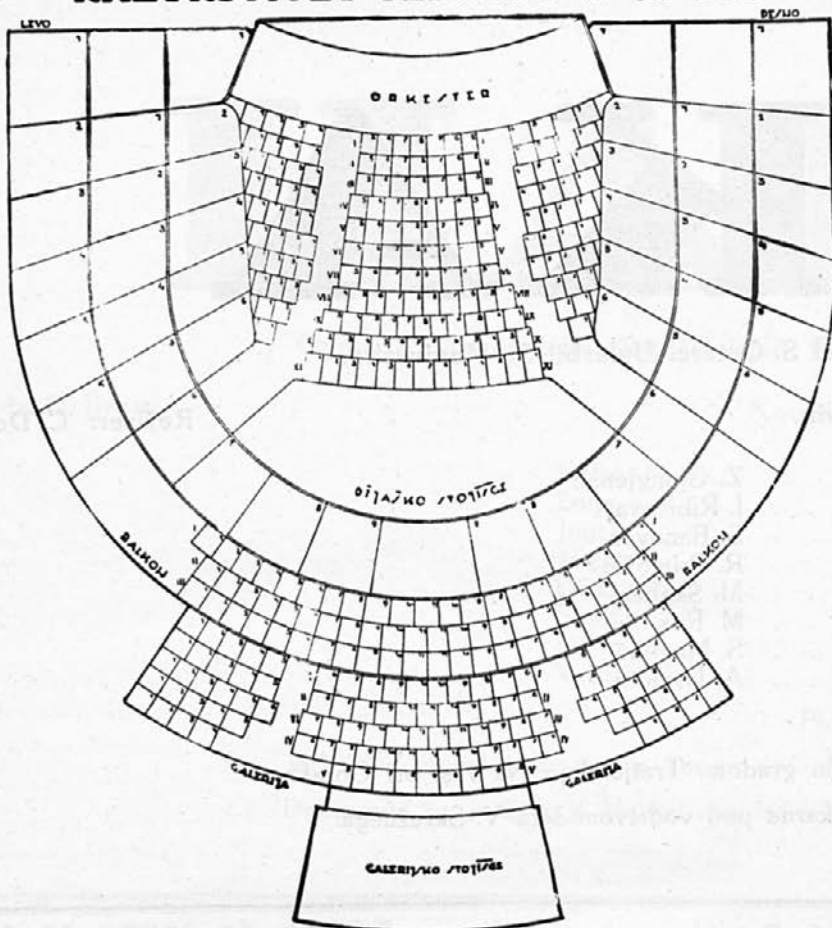
Dodatni ložni sedeži	parterju	Din	22—
	l. redu	"	27—
Balkon: I. vrsta	"	27—	
" II. "	"	23—	
" III. "	"	18—	
" I. " balkon	"	20—	
" II. "	"	10—	

Galerija: Sedeži I. vrste	Din	14—
" II.	"	13—
" III. "	"	13—
" IV. "	"	10—
" V. "	"	10—
Stojišče	"	3—
Dijaško stojišče	"	7—

Predpisana taksa za penzije in študentski popusti je vračunana v cenah

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Po predstavi

v kavarno

NEBOTIČNIK

Dnevno koncert popoldan in

zvečer do 1 1/2 ure zjutraj

Pivo - izbrana vina

Topla in mrzla jedila

Priporoča se Vam

„SLAVIJA“

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA D. D.
V LJUBLJANI

za zavarovanje

proti oškodovanju vsled požara, eksplozije, kraje, toče, nesreč i. t. d. na zgradbah, opremi, tvornicah, avtomobilih kot tudi na lastnem telesu in življenju

Podružnice: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: Ljubljana, Gosposka ulica 12

Telefon števil. 2176 in 2276

Knjigarna

Učiteljske tiskarne v Ljubljani

Frančiškanska ul. 6

Podružnica:

Maribor

Tyrševa ulica 44

Ima v zalogi vse slovenske leposlovne, znanstvene in šolske knjige, mnogo hrvatskih, srbskih, francoskih, angleških, italijanskih del ter velika izbira nemških leposlovnih in znanstvenih knjig. Razna učila za šolo in dom. Naroča vse jugoslovanske, slovanske, nemške, francoske, angleške in italijanske revije. Velika izbira muzikalij za vse instrumente kakor tudi klavirskih izvlečkov za petje in klavir. Velika izbira modnih časopisov.

Samozavesten,

prikupen nastop

na družabnih prireditvah

edinole v

PEKO

čevlju

